

“MELANY TEAM d.o.o”
Majora Z.Radosavljevića 224
11273, Beograd
Tel: +381 11 307 2503
Fax: +381 11 316 6604
Email : office@melany.rs

Uputstvo za upotrebu programa Balans Kasa

Autor : Milan Oparnica
Datum : 12/01/2007
Revizija :

Sadržaj

1.	Pokretanje programa.....	2
2.	Rad sa Balans Kasa programom.....	3
2.1	Evidencija računa	3
2.2	Izdavanje fiskalnog računa	4
2.2.1	Pretraga po šifri artikla.....	4
2.2.2	Pretraga po opisu artikla.....	4
2.2.3	Pretraga po barkodu	4
2.2.4	Korišćenje forme odabira artikla	4
2.2.5	Unos i izmena količine i popusta.....	5
2.2.6	Serijski brojevi.....	5
2.2.7	Završetak računa	5
2.3	Štampanje računa uz fiskalni isečak.....	6
2.3.1	Korišćenje kartoteke kupaca za izdavanje računa.....	6
2.4	Štampanje garancije uz fiskalni isečak (opciono)	6
2.5	Storniranje prodaje (nalog za ispravku)	6
2.5.1	Storniranje upravo izdatog računa u celosti	6
2.5.2	Storniranje pojedinačnog artikla (povraćaj robe).....	7
2.6	Rad sa katalozima	7
2.6.1	Izmena kartice artikla (dodavanje bar koda)	8
2.7	Operacije sa fiskalnom kasom.....	9
2.7.1	Presek stanja (X – Dnevni izveštaj bez nuliranja)	9
2.7.2	Dnevni izveštaj (Z – Dnevni izveštaj sa nuliranjem).....	9
2.7.3	Periodični izveštaj	9
2.7.4	Izveštaj o prodatim artiklima	9
2.7.5	Promena vremena sa letnjeg na zimsko i obrnuto	9
2.7.6	Unos gotovinskog depozita.....	10
2.8	Skraćenice – komande sa tastature	10
3.	Funkcije programa Balans vezane za maloprodaju.....	11
3.1.	Pregled izdatih fiskalnih računa	11
3.2.	Prijem dnevnog pazara.....	11
3.3.	Izdavanje predračuna iz maloprodaje.....	12
3.4.	Osnovni izveštaji o prodaji sa kase.....	12

1. Pokretanje programa

Program se pokreće duplim klikom na ikonicu **Kasa 3.0**.

Podešavanje za rad i povezivanje sa fiskalnim štampačem treba prepustiti stručnim licima.

Program sadrži kod za upravljanje fiskalnim štampačem marke ComTrade koji je napravljen od strane firme Todor. Melany Team d.o.o. ne snosi odgovornost za eventualne greške koje taj kod može da napravi.

PAŽNJA ! Program se neće pokrenuti u sledećim situacijama :

r-b	Problem	Rešenje
1	Fiskalni štampač nije uključen	Kontrolna lampica na štampaču ne svetli. Uključiti štampač u struju i pritisnuti prekidač za startovanje.
2	Fiskalni štampač nije povezan	1. Proveriti sve kablove između štampača i kompjutera 2. Proveriti da li je uljučen GPRS i da li radi ispravno. Ponekad je dovoljno isključiti iz struje GPRS i štampač i uljučiti ponovo.
3	Nema papira	Proverite stanje obe rolne u štampaču
4	Nezatvoren fiskalni račun	Ukoliko prethodni fiskalni račun ne može da bude zatvoren obrišite fajl C:\BLGalRac.txt .
5	Mrežna greška	Kompjuter Kasa je izgubila vezu sa centralnim kompjuterom. Proverite mrežni kabal, da li čvrsto leži u utičnicama, da li je u prekidu, da li radi switch uređaj.

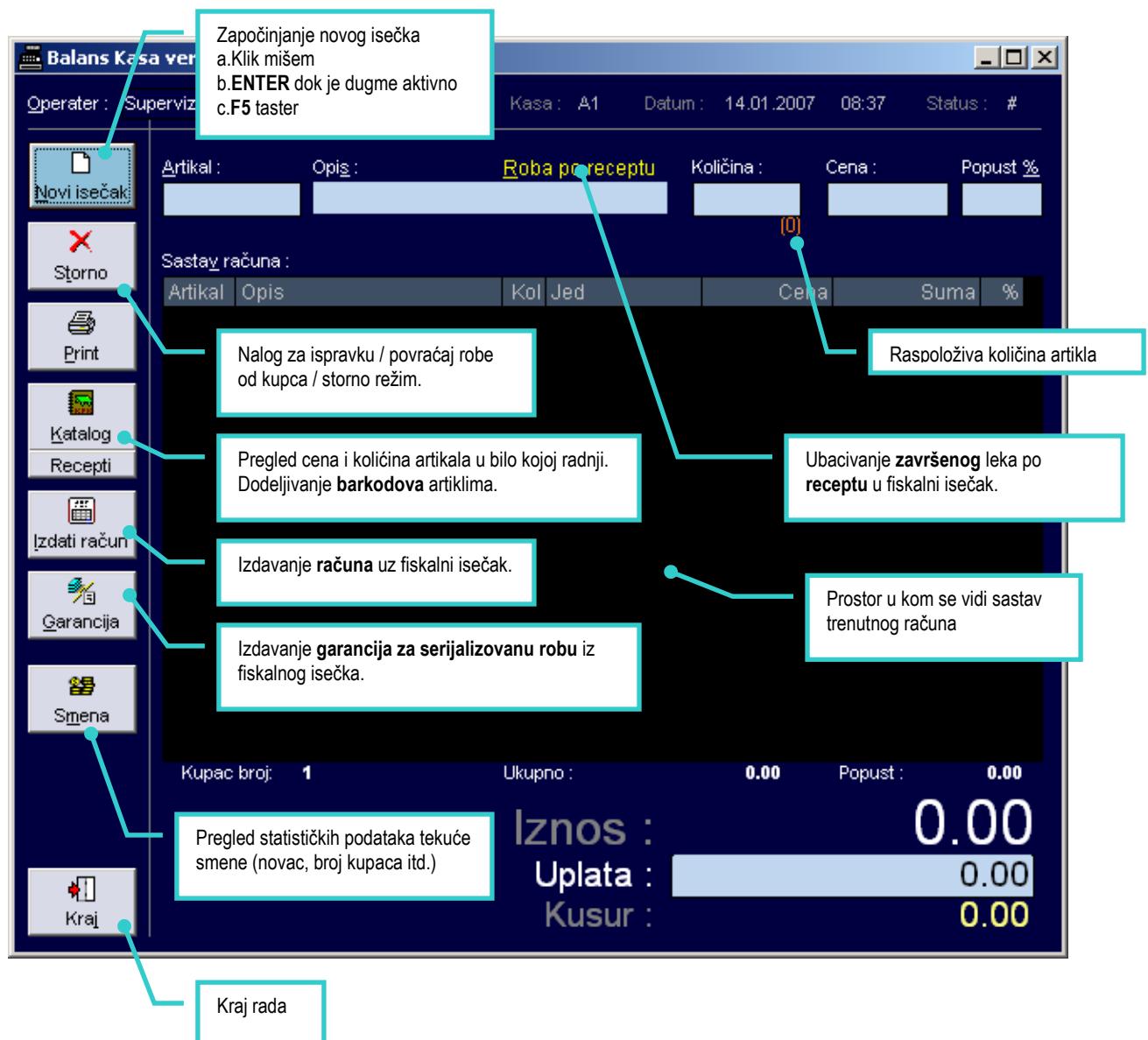
2. Rad sa Balans Kasa programom

2.1 Evidencija računa

Za ulazak u režim evidencije računa (prodaja) na osnovnom meniju kliknite opciju

Unesite svoju lozinku i pritisnite <ENTER>. Pojaviće se glavni prozor programa

Glavni prozor programa može da se pozicionira preko celog ekrana (ili da mu se odredi proizvoljna veličina. Vrh prozora sadrži informaciju u tekućem operateru (taster **F4** menja tekućeg operatera), identifikatoru smene (**A1**), tekućem datumu i vremenu.

Važno ! Datum i vreme moraju biti u srpskom formatu *dan.mesec.godina* (npr. 21.03.2006). Osim toga, datum i vreme na fiskalnom štampaču moraju biti usaglašni sa datumom i vremenom na računaru.

2.2 Izdavanje fiskalnog računa

Izdavanje se započinje bilo kojom od komandi : klik mišom na dugme **Novi isečak**, pritiskom na taster **F5**, pritiskom na taster **ENTER** dok je osenčeno dugme Novi isečak (tamnija nijansa plave) ili pritiskom na kombinaciju tastera **Alt + N**.

Pojavaće se cursor (linija koja trepće) u polju Artikal ili Opis u zavisnosti od toga da li je preferirani način unosa bar kod čitač ili ne. Program očekuje unos **šablona za pronalaženje potrebnog artikla** u bazi.

Artikal :	Opis :	Roba po receptu
<input type="text"/>	<input type="text"/>	☒

Šablon može da bude :

- cela ili deo šifre artikla u kartoteci
- početak ili bilo koji deo naziva artikla
- ceo ili deo bar koda artikla

Znak crtica (-) ili procenat (%) u šablonu pretrage zamenjuje sva slova do odnosno od mesta na kom taj znak stoji. Na primer :

Unos u polje Opis	Rezultat
AN- (ili AN%)	ANDOL, ANBOL , Anastetik XP450 itd...
-OL (ili %OL)	ANDOL , ANBOL
-ST (ili %ST)	Anastetik XP450.
Unos u polje Artikal	Rezultat
0101	0101 ANDOL
01- (ili 01%)	0101 ANDOL, 0102 ANBOL
-01 (ili %01)	0101 ANDOL, 1201 Anastetik XP450

2.2.1 Pretraga po šifri artikla

Aktivirati polje **Artikal** klikom na to polje, tasterom **F5** ili kombinacijom tastera **Alt + A**.

Otkucati šifru artikla ili njen deo uz upotrebu znaka crtica ili procenat i pritisnuti taster <ENTER>.

Aktivno polje postaje **Opis**. Pritisnuti još jednom <ENTER> i program će pokušati da pronađe artikal po zadatom šablonu. Za primer vidi tabelu iznad.

2.2.2 Pretraga po opisu artikla

Aktivirati polje **Opis** klikom na to polje ili kombinacijom tastera **Alt + S**.

Otkucati opis artikla ili njegov deo uz upotrebu znaka crtica ili procenat i pritisnuti taster <ENTER>.

Program će pokušati da pronađe artikal po zadatom šablonu. Za primer vidi tabelu iznad.

2.2.3 Pretraga po barkodu

U bilo koje od dva polja (Artikal ili Opis) uneti ceo ili deo barkoda. Za ovu operaciju možete koristiti i barkod čitač priključen na računar. Program će automatski pokušati da nadje artikal na osnovu unetog koda. Ukoliko u tome uspe, količina će automatski biti postavljena u 1 a artikal ubačen u spisak. Ukoliko je potrebno promeniti unetu količinu pritisnite na taster Page Up (često Pg Up).

2.2.4 Korišćenje forme odabira artikla

Ukoliko više artikala odgovara unetom šablonu program će automatski izbaciti spisak podudarnih artikala i ponuditi mogućnost odabira jednog od njih. U istom spisku se vide količine i cene podudarnih artikala, naziv proizvođača kao i šifra i opis.

Odabir artikla se vrši mišem ili strečicama gore / dole na tastaturi. Potvrda izbora se vrši tasterom <ENTER>.

2.2.5 Unos i izmena količine i popusta

U polje **Količina** unosi se količina artikla koji se prodaje. Broj može da bude decimalan sa maksimalno 3 cifre iza **decimalne tačke**. Simbol zazdvajanja celog dela od **decimalnog mora biti TAČKA**. Pritiskom na <ENTER> količina se potvrđuje a artikal prebacuje u račun.

Odmah nakon što je artikal ubačen u sastav računa može se **promeniti njegova količina**. To se izvodi pritiskom na **taster Page Up (često Pd Up)** a zatim unosom željene količine. Ovo se najčešće koristi pri unosu artikla preko barkod čitača.

Na artikal se može dati **popust**. To se postiže unosom procenta popusta u polje **Popust %**. Nakon unosa količine ne treba pritisnuti <ENTER> već preći u polje Popust % pritiskom dva puta na strelicu na dole ili dva puta pritiskom na taster <TAB>. Ukoliko je artikal već prešao u sastav računa popust možete odobriti i naknadno pritiskom na taster Page Down.

Odmah nakon što je artikal ubačen u sastav računa može se **odobriti popust**. To se izvodi pritiskom na **taster Page Down (često Pd Dwn)** a zatim unosom želenog popusta.

2.2.6 Serijski brojevi

Ukoliko je upravo uneti artikal serijalizovan program će tražiti unos srejskog broja tog artikla, kao i datum od kada će važiti garancija. **Serijalizovani artikli ne mogu da se izdaju u količinama drugaćijim od 1**. Ukoliko je potrebno izdati više artikala sa serijskim brojevima unesite svaki od njih zasebno sa količinom 1.

Nakon što je artikal ubačen u račun program se automatski vraća u polje **Artikal ili Opis**. Polje na koje se program vraća zavisi od :

- Da li se za unos koriste pretežno barkodovi ili ne (uvek vraća na polje Artikal)
- Koje je bilo prethodno polje koje je iskorišteno za pronalaženje artikla

Sve je spremno za unos sledećeg artikla.

2.2.7 Završetak računa

Nakon što su uneti svi artikli pritiskom na bilo koji od tastera F2, F12 ili + (plus) na numeričkoj tastaturi prelazi se u režim unosa uplate.

Unesite uplaćeni iznos u odgovarajuće polje i pritisnite taster <ENTER>.

Program se vraća na glavni ekran računa gde još uvek može da se nešto promeni. Ukoliko je sve gotovo potrebno je još samo pritisnuti <ENTER> da se račun snimi i pošanje na fiskalni štampač.

2.3 Štampanje računa uz fiskalni isečak

Nakon što je račun snimljen a pre nego što se započne novi račun može se izvršiti štampa maloprodajnog računa koji se daje uz fiskalni isečak kupcima koji to zatraže. To se postiže klikom na dugme **Izdati račun** (ili **Alt+I**). Otvoriće se prozor za unos podataka o kupcu.

2.3.1 Korišćenje kartoteke kupaca za izdavanje računa

U polje **Ime (naziv) komitenta** uneti deo imena kupca (može se koristiti i crtica odnosno procenat) i pritisnuti **taster F12** (ili kliknuti mišem na **Potraži u kartoteci...**). Ukoliko kupac postoji u kartoteci njegova podaci će se automatski povući.

Ukoliko kupac nije unet u kartoteku to se može učiniti pritiskom na taster F10 odnosno klikom na **Dodati komitenta u kartoteku**).

Ukoliko komitent ne treba da se nađe u kartoteci, popuniti ručno polja **Ime, adresa i PIB**.

U polje **Broj fiskalnog** isečka uneti broj isečka (*B*) sa fiskalnog isečka i kliknuti na **OK**. Nakon što je račun odštampan kliknite na **Izlaz**.

2.4 Štampanje garancije uz fiskalni isečak (opciono)

Nakon što je račun snimljen a pre nego što se započne novi račun može se izvršiti štampa grantnih listova. To se postiže klikom na dugme **Garancija** (ili Alt + G). Otvoriće se prozor za štampu garancija.

Program će sam odrediti koliko garancija i za koje uređaje treba da se odštampaju.
Pošto se oblik i sadržaj garantnih listova razlikuje od firme do firme, ova funkcija je opciona i zahteva poseban dogovor oko obrazaca za štampu.

2.5 Storniranje prodaje (nalog za ispravku)

Program dozvoljava storniranje prodatih artikala kroz kasu u toku poslovne godine u smislu povraćaja robe od strane kupca. Povraćaj robe prodate u prethodnoj poslovnoj godini ne može da se radi kroz kasu već mora biti urađen kroz program **Balans**.

Važno ! Ni jedan fiskalni štampač ne teritoriji Srbije nema mogućnost storniranja prodaje. Storniranje će zato važiti za poslovni sistem i prateće knjige ali neće biti štampano na štampaču-Nalog za ispravku opciono može da bude odštampan na štampaču ali kao nefiskalni isečak.

Štampa naloga za ispravku iz fiskalnog štampača je moguća samo na modelima koji imaju 32 ili više znakova u redu.

2.5.1 Storniranje upravo izdatog računa u celosti

Nakon što je račun snimljen i odštampan a pre nego što se započne novi, pritiskom na dugme **Storno** (ili **Alt + T**) program će ponuditi da kompletno stornira upravo izdati račun. Sva roba će biti vraćena na stanje, a uplata stornirana.

2.5.2 Storniranje pojedinačnog artikla (povraćaj robe)

Povraćaj artikla se vrši u režimu **Storniranje** u koji se ulazi pritiskom na dugme **Storno** (ili **Alt + T**). U tom režimu će biti dostupni svi artikli iz kataloga. Odabir i unos se vrši na isti način kao i pri prodaji (vidi gl.2.2) samo što se **količine zadaju u negativnim vrednostima**.

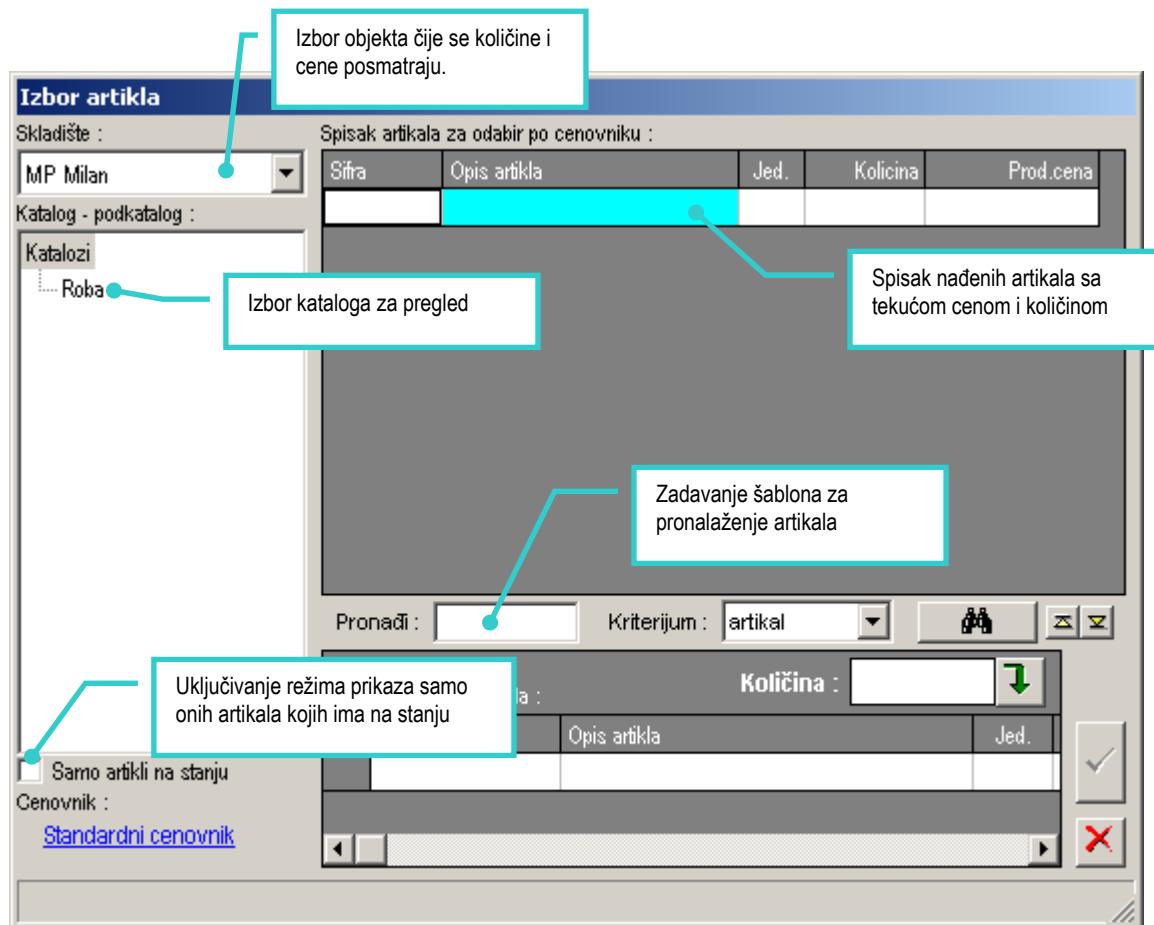
Po unosu svih vraćenih artikala račun snimite pritiskom na taster F2.
Program neće zahtevati informaciju o uplatama.

2.6 Rad sa katalozima

U okviru ove opcije može se :

- vršiti pregled cena artikala
- vršiti pregled količina u svakom objektu u okviru firme *)
- vršiti ispravku i dopunu podataka o artiklu (ispravka opisa, dopuna barkoda itd.)

Ulazak u režim rada sa katalozima se postiže klikom na dugme **Katalog** (ili **Alt+K**).

Prilikom zadavanja šablona za pronalaženje artikla u bazi važe ista pravila kao i kod zadavanja šablona pri prodaji. **Promena kriterijuma pretrage** se osim mišem može izvršiti i kursorskim **tasterima gore i dole** (strelica gore i strelica dole).

Mogućnost izmene kartice artikla se postiže odabirom željenog artikla u **Spisku artikala...** a zatim desnim klikom poziva meni u kom treba odabratи opciju **Izmena artikla**.

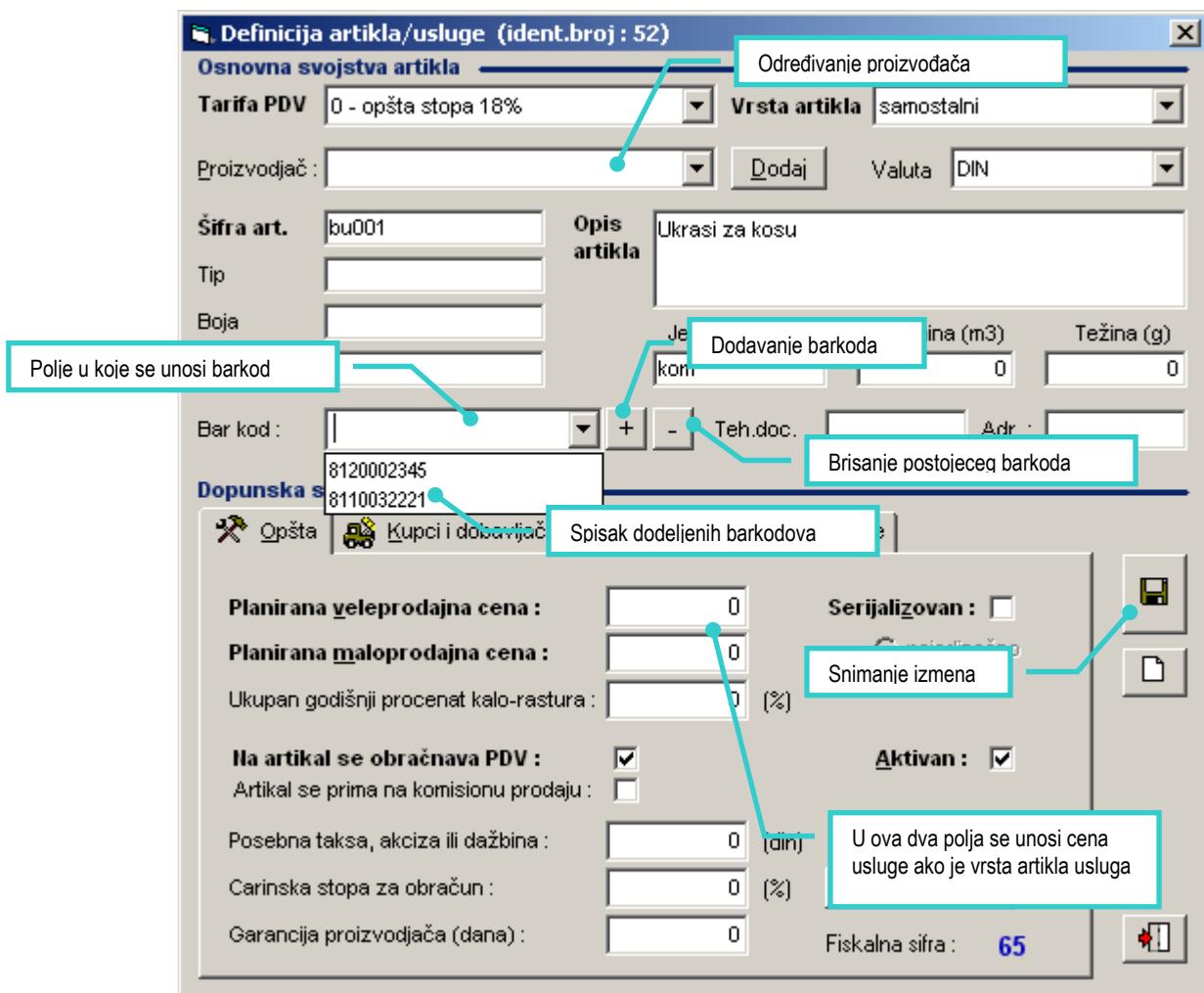
2.6.1 Izmena kartice artikla (dodavanje bar koda)

Nakon što se otvori kartica artikla (postupak je opisan u prethodnoj glavi) moguće je izmeniti bilo koji podatak o njemu. Ipak, savetuje se oprezna upotreba ove opcije obzirom da izmene važe retroaktivno za sve pojave ovog artikla u svakom delu programa i svakoj radnoj jedinici.

PAŽNJA ! Izmena podataka o artiklu je neopoziva i važi unazad za svaku pojavu tog artikla u sistemu. Zato savetujemo veliki oprez i striktnu dodelu prava korisnicima koji mogu da izvrše takve izmene.

Balans sistem **dovoljava** dodeljivanje jednog ili **više barkodova jednom artiklu**. Takođe je **dovoljeno** dodeljivanje **jednog barkoda na više različitih artikala**. Pri unosu takvog barkoda program će zatražiti da se posebno potvrdi na koji od sličnih artikala se misli.

Prozor za unos podataka o kartici artikla izgleda ovako :

Možete izmeniti bilo koji podatak s tim da :

- kombinacija artikal – tip – boja – model mora biti unikatna u kartoteci artikala
- izmena vrste artikla ili tarifne grupe ne sme da utiče na prethodne dokumente
- serijski brojevi (brojevi pakovanja) se unose u Balans programu
- unos novog barkoda mora se potvrditi pritiskom na taster <ENTER>
- barkod bi bilo dobro skenirati barkod čitačem jer se dešava da čitač ima nešto drugačiju sliku barkoda od onog što piše brojevima.

Proces dodavanja barkoda

Najčešći razlog za izmenu kartice artikla u Balans Kasi je izmena barkoda. Ostale izmene se uglavnom izvode u centralnom programu.

Uglavnom se radi o **dodeljivanju barkoda** proizvodu (artiklu). To se radi na sledeći način :

1. Otvoriti karticu artikla u režimu izmene (videti prethodnu glavu)
2. Pozicionirati se u polje **Bar kod**.
3. Očitati barkod čitačem kod na artiklu ili uneti kod ručno (nakon ručnog unosa obavezno pritisnuti <ENTER>).
4. Kliknuti na dugme sa sličicom disketice (ili pritisnuti **F2**).

Brisanje barkoda iz spiska :

1. Otvoriti karticu artikla u režimu izmene (videti prethodnu glavu)
2. Kliknuti strelicu na dole u polju **Bar kod**.
3. U spisku odabratи barkod koji treba obrisati.
4. Kliknuti na dugme sa znakom minus (-).
5. Kliknuti na dugme sa sličicom disketice (ili pritisnuti **F2**).

2.7 Operacije sa fiskalnom kasom

U osnovnom meniju kliknite na komandu

Pojaviće se prozor sa komandama koje se mogu zadati.

2.7.1 Presek stanja (X – Dnevni izveštaj bez nuliranja)

Ovaj izveštaj vraća presek tekućeg stanja na kasi. Ne vrši nuliranje fiskalne memorije pa se može raditi proizvoljan broj puta u toku dana

2.7.2 Dnevni izveštaj (Z – Dnevni izveštaj sa nuliranjem)

Ovaj izveštaj vrši obračun i presek tekućeg stanja na kasi. Biće izvršeno nuliranje kase. Izveštaj treba koristiti pri zatvaranju smene.

2.7.3 Periodični izveštaj

Vraća ukupnu prodaju sa obračunatim porezima za određeni vremenski period.

2.7.4 Izveštaj o prodatim artiklima

Vraća ukupan izlaz artikala prodatih za određeni vremenski period. Radi samo na GALEB štampačima.

2.7.5 Promena vremena sa letnjeg na zimsko i obrnuto

Pomeranje sata za jedan sat unapred i unazad vrši se klikom na dugmiće **Pomeri sat unapred** i **Pomeri sat unazad**.

2.7.6 Unos gotovinskog depozita

U kasu može da unese stajne gotovinskog depozita (dodavanje i skidanje) klikom na dugme **Gotovinski depozit u kasi**. Otvoriće se poseban prozor u koji se unosi ulaz odnosno izlaz novca. Depozit je lokalан, tj. važi samo za fiskalni štampač vezan za računar.

2.8 Skraćenice – komande sa tastature

Spisak komandi sa tastature možete dobiti pritiskom na **F1** u glavnom prozoru kase.

Taster	Akcija
F1	Spisak komandi
F2 ili F12 ili + na numeričkoj tastaturi	Snimanje računa, unos uplate
F4	Promena tekućeg operatera na kasi
F5	Izdavanje novog računa
F7	Uključivanje isključivanje brojača kupaca
Page Up	Izmena količine poslednjeg unetog artikla
Page Down	Izmena popusta poslednjeg unetog artikla
Back Space	Vraćanje u polje za odabir artikla
Home	Vraća na početak računa odnosno polje za odabir artikla

3. Funkcije programa Balans vezane za maloprodaju

Glavni program za rad sa bazom podataka je Balans. Program ima mnogo funkcija ali ovim uputstvom biće pokriveno samo osnovne za rad u maloprodajnom objektu.

Svaka od niže opisanih procedura podrazumeva da ste pokrenuli program Balans.

3.1. Pregled izdatih fiskalnih računa

U svakom trenutku mogu se pregledati računi izdati na kasi u određenom periodu. To se postiže na sledeći način :

- Otvoriti Menadžer dokumenata (dugme ili klik na meni **Menadzeri > Dokumenti**)
- U spisku vrsta dokumenata kliknuti na **OTPREMNICE**.
- Kliknuti na podgrupu **kasa cekovi**.
- Sa desne strane će se pojaviti tablica sa spiskom izdatih računa iz kase. Računi su poređani od najnovijeg ka najstarijem. Inicijalno se vidi poslendjih 20, ali to možete promeniti odabirom iz padajućeg menija u donjem levom uglu prozora .

Za pronalaženje potrebnog dokumenta može se koristiti i paleta Potraga. U polje **Pronadi** uneti šablon za pretragu koji može biti broj, iznos, datum, ili datumski period. Period se unosi sa crticom (npr. 17.08.06-19.08.06).

Kada se dokument koji odgovara šablonu pretrage pronađe, duplim klikom na njega se može videti sastav artikala kao količina i cena svakog od njih. Izmena podataka se **NIKAKO NE PREPORUČUJE** jer može doći do razlike između stanja u fiskalnoj kasi i stanja u knjigama Balansa.

3.2. Prijem dnevnog pazara

Prijem dnevnog pazara se takođe vrši unutar Menadžera Dokumenata (za pokretanje videti prethodni korak).

- U spisku vrsta dokumenata kliknuti na **MALOPRODAJA** |
- Kliknuti na podgrupu **Pazari** |
- U okviru palete alata (druga odozgo) kliknuti na dugme .

Pojaviće se prozor za izbor perioda u okviru kog se vrši prijem paza. Potrebno je uneti datum i vreme početka rada i datum odnosno vreme završetka smene. Veoma je važno da se u polju sa vremenom završetka nakon unosa pritisne <ENTER>. Ukoliko se to ne uradi program neće izlistati ništa u spisku objekata za prijem paza.

Odabrati potreban objekat iz spiska **Maloprodajni objekti / servisi** i kliknuti na dugme .

Nakon obrade podataka (koja može da potraje i nekoliko minuta) pojaviće se prozor sa prodati artiklima i načinom plaćanja u zadatom periodu. Proverite podatke i ukoliko je sve uredu snimite klikom na dugme sa sličicom disketice ().

Pazar će se pojaviti u spisku u okviru Menadžera dokumenata odakle se može odštampati u vidu Specifikacije paza.

3.3. Izdavanje predračuna iz maloprodaje

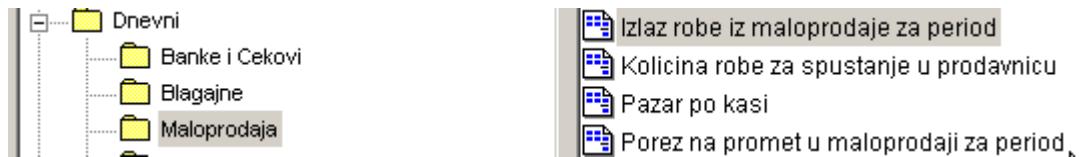
Predračuni se izdaju iz Menadžera Dokumenata (za pokretanje videti korak 3.1.).

- U spisku dokumenata kliknuti na Profakture.
- Kliknuti na dugme za izradu novog dokumenta (prvo dugme u paleti alata).
- U prozoru Dokument – Profaktura uneti u polja potrebne podatke o kupcu i predračunu.
- Kliknuti na dugme za odabir artikala koji će biti profakturisani.
- Nakon unosa svih podataka kliknuti na dugme **Snimanje sa štampom** ().

3.4. Osnovni izveštaji o prodaji sa kase

Postoji mnogo izveštaja o prodaji, ali osnovni je **Izlaz robe iz maloprodaje za period**. Do njega se može doći klikom na meni **Menadzeti > Izveštaji**.

Odabratи **Dnevni pa Maloprodaja**. Sa desne strane duplo kliknuti na **Izlaz robe iz maloprodaje za period**.

Izveštaj će pokazati šta je bilo prodato za dati period u svakom objektu, operateru (prodavcu) i po vremenu prodaje. Artikli se grubo dele na robu i usluge.